

Vrede over Israël

Jaargang 46
Nummer 4
September 2002

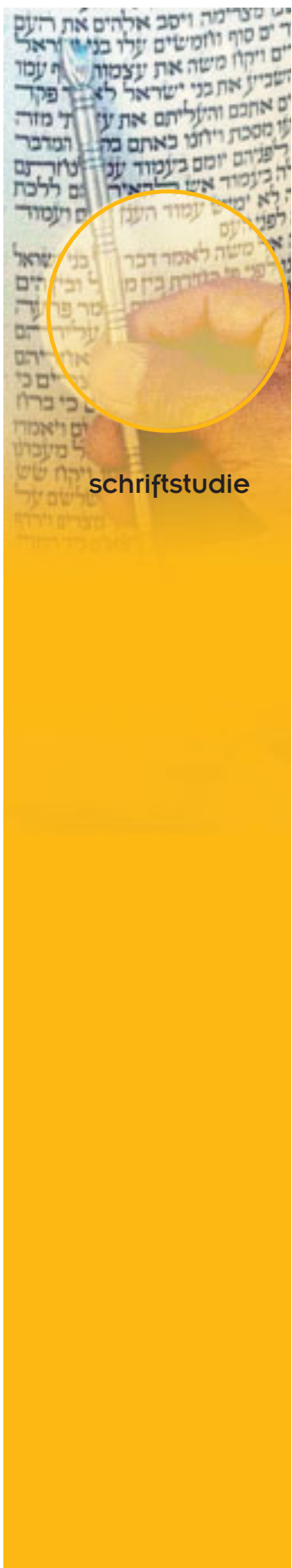
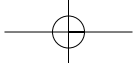
Voorlezing van het Wetboek 2

**Simchat Thora –
de vreugde van de Thora 6**

De vraag naar de Zending 9

Israël en de Palestijnen 13

Tweemaandelijks orgaan, uitgegeven door Deputaten
'Kerk en Israël' van de Christelijke Gereformeerde
Kerken in Nederland

schriftstudie

Voorlezing van het Woord

Schriftstudie over Nehemia 8

Het is feest in Jeruzalem op de eerste van de zevende maand van het jaar 458 voor Christus. Dat is de dag van het joodse nieuwjaar. Elke nieuwe maand werd gevierd. Vooral aan de maand waarmee het nieuwe jaar begon, werd extra aandacht gegeven. Zeker deze keer, want de muur is klaar.

Bij het volk is dankbaarheid, dat er een duidelijke wending is gekomen in de situatie. Die dankbaarheid blijkt vooral als het gehele volk als één man bijeenkomt op het plein voor de Waterpoort. Men verzoekt de schriftgeleerde Ezra het boek der wet van Mozes te halen.

Geestelijke nood

Honger naar het Woord

Het is zeker een geplande gebeurtenis, want een hoog houten platform is al in gereedheid gebracht voor de wetslezing van Ezra (8:4,5) Dit neemt

niet weg dat er een hartelijk verzoek aan Ezra wordt gedaan om onderwijs uit de *Thora* te ontvangen. Wat een wonder! Het volk heeft honger naar het Woord. God en Zijn wet krijgen weer een plaats. Er is een keer ten goede gekomen in het leven van de teruggekeerde ballingen. De noodzaak voor iedereen om de openbaring van de wil en de wegen van God te leren kennen uit de *Thora* (de vijf boeken van Mozes) is volkomen duidelijk. De wet is in het Hebreeuws vastgelegd, terwijl heel het volk Aramees spreekt. Bovendien is sinds de ballingschap niet onderwezen in de wet. Het volk is volkomen onwetend van haar inhoud. En onwetendheid maakt het onmogelijk om God te dienen en Hem te behagen. Een omvangrijk leerprogramma om het volk te onderwijzen in de wet is uiterst noodzakelijk. De Heilige Geest werkt een honger

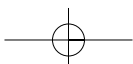
Van de redactie

Dit nummer van *Vrede over Israël* is naar verreweg de meeste adressen verstuurd samen met het blad *Doorgeven*. Dat willen we voortaan met alle nummers doen. Het levert voor beide bladen, allebei bedoeld voor alle adressen van de Chr. Geref. Kerken, een behoorlijke kostenbesparing op.

Bij bijna alle verzendingen zal ook een acceptgirokaart worden meegezonden. In de meeste gevallen is

die bedoeld voor de deputaten die *Doorgeven* verzorgen. Dat geldt ook deze keer.

Bij *Vrede over Israël* wordt één keer per jaar een acceptgirokaart meegezonden – bij het nummer van september/oktober. Vanwege regels voor de verzending kon er maar één acceptgiro meegezonden worden. Daarom wordt deze keer de acceptgiro voor *Vrede over Israël* apart verzonden. Wilt u daarvan gebruik maken voor een jaarlijkse bijdrage aan ons werk?

Wetboek

G.J. Capellen

en dorst naar God. In die geestelijke nood wordt er gevraagd om uitleg van de *Thora*.

Geestelijk verlangen

Een luisterend volk

Ezra voldoet maar al te graag aan het verzoek van het volk. Dit is de dag van zijn leven. Eindelijk wordt hij gevraagd voor het doel waartoe hij naar Jeruzalem is gekomen. Hij is dankbaar dat het volk begeert in de voetsporen van de vaderen te gaan. Het volk is bijeen, niet op het templeplein, maar op het plein voor de Waterpoort. Mannen, vrouwen en de wat oudere kinderen zijn aanwezig. De begeerte Gods wet te leren kennen is welbewust. De gehele vergadering is doordrongen van het gevoel dat dit een bijzondere dag wordt. Het volk wil graag luisteren naar de voorlezing van de wet. De Heilige Geest heeft die belangstelling gewekt.

Als het wetboek gehaald is, begint Ezra te lezen. Hij leest van het morgenlicht tot de middag, zes uur achter elkaar! Dat is een hele opgaaf. Het wordt Ezra niet te veel en het volk blijft ingespannen luisteren. Ezra zal niet het hele wetboek gelezen hebben, maar een selectie hebben toegepast. Het zullen vooral die gedeelten zijn geweest waarin staat waarom de Heere Zijn wetten aan Israël heeft gegeven.

Heldere uitleg

Waarschijnlijk heeft Ezra telkens een gedeelte voorgelezen, waarna de levieten zich tussen het volk begaven

om het gelezene uit te leggen.

Misschien moeten zij ook optreden als tolken, omdat de wetsrollen in het Hebreeuws geschreven zijn en velen slechts het Aramees verstaan.

In vers 9 wordt daarom gesproken van verklaren en verstaan.

Ezra heeft niet de klacht gehoord dat de ‘kerkdienst’ te lang duurt. Het volk luistert oplettend. Er gebeurt meer. Het Woord doet Zijn kracht.

De kracht van het Woord

Er is niet alleen een horen, maar het Woord slaat in. Hun hart wordt geraakt. De boodschap vernedert hen en zet in de schuld. Ze horen van de zegen en de vloek. Het volk beseft dat het door eigen schuld in diepe ellende verkeert. Het wetboek getuigt dat in de onderhouding van Gods geboden grote loon ligt, maar dat bij overtreding en verachting het oordeel van God moet komen. Ze horen: “Wacht u dat gij het verbond des HEEREN uws Gods, hetwelk Hij met u gemaakt heeft, niet vergeet. Want de HEERE uw God is een verterend vuur, een ijverig God.”

Ze mogen ook horen van Gods barmhartigheden. Hij is zeer genadig en groot van goedertierenheid. Hij wil gaarne de zonden vergeven en de schuld uitwissen. Ja, vergeven is kenmerkend voor de Heere. God diepste beweegreden voor vergeving is Zijn grondeloze liefde voor Zijn volk.

Geestelijke ervaring

Algehele opwekking

Eén ding wordt vanuit Nehemia 8

Van
Nieuwjaarsfeest
naar
Loofhuttenfeest
in 458 voor Chr.

Voorlezing van het Wetboek

Het hele volk
weende
toen het de
woorden der wet
hoorde

heel duidelijk. Er is sprake van een opwekking. En dit is niet alleen een zaak van ouderen. Met nadruk wordt vermeld dat ook de jongeren erbij betrokken worden.

Indrukwekkend schouwspel. Naast Ezra staan rechts en links van hem de oudsten en familiehoofden. Hun aanwezigheid verhoogt het gezag en het gewicht van de bijeenkomst. Nadat Ezra de lofprijzing heeft uitgesproken, reageren allen met een uitbundig ‘amen, amen’ om vervolgens neer te knielen.

Hoe reageren ze op het lezen van de *Thora*? Ze voelen zich diep geraakt. Er is een algemene verslagenheid en oprechte droefheid. Ze huilen! Waarom? Door de kracht waarmee het verstaan van Gods Woord op hun harten inwerkt. Ze beseffen dat ze de Heere hun God verlaten hebben. Ze bemerken dat ze Zijn geboden overtraden en andere goden gediend hebben. Wij zijn van 't heilspoor afgegaan. Dat is de diepe achtergrond van de droefheid na het horen van Gods wet. In de spiegel van de wet zien ze wie ze zijn en hoe ver ze beneden de eis van de wet zijn gebleven. Wat een zegen is er uitgegaan van de lezing en de uiteenzetting van de *Thora*!

Geen tranen op het feest

Daarom bevreemdt het ons dat de leiders van het volk oproepen om niet te wenen. We lezen: “En Nehemia en Ezra, de priester, de schriftgeleerde en de Levieten die het volk onderwezen, zeiden tot al het volk: Deze dag is den HEERE uw God heilig; bedrijft (dan) geen rouw

en weent niet; want al het volk weende, als zij de woorden van de wet hoorden.” (vers 10)

Droefheid naar God is een geestelijke zaak, maar deze feestdag mag zelfs door deze droefheid niet beheerst worden. Gods genade is meer dan onze droefheid. En voor verootmoediging is straks nog ruimte genoeg. Over enkele dagen, als de Grote Verzoendag gehouden zal worden, is er alle gelegenheid voor vasten en boete doen. Maar thans op Nieuwjaarsdag mag de blijdschap overheersen.

Het volk heeft nu te zien op de barmhartigheid en trouw van de Heere. Verheugt u, o Israël! “Zo bedroeft u niet, want de blijdschap des HEEREN, die is uw sterkte.” (11b)

Vreugde als toevlucht

Gaat het om onze blijdschap in de Heere? Nee, het gaat om de blijdschap die in de Heere Zelf is. God is de God van de blijdschap. Gods vriendelijk aangezicht heeft vrolijkheid en licht. Wij bedroeven en beleedigen God zo vaak door onze zonden, maar de Heere is in Zichzelf de vreugdevolle, de genadige God. Daarom is de vreugde, die God heeft een toevlucht, een bolwerk in dit moeilijke leven. Wie tot die vreugde de toevlucht neemt, wordt op de rechte wijze van zijn droefheid genezen.

Die weg wijst Nehemia zijn volk en dat is de weg van het evangelie van Jezus Christus, Die gewend heeft over de zonden van Jeruzalem. Maar Die in de diepste Godverlatenheid de vreugde verdiend heeft waardoor de tranen van een zondaar gedroogd kunnen worden.

K

Geestelijke weerklank

De echtheid van de opwekking wordt de volgende dag helder in het licht gesteld. Er vindt opnieuw een samenkomst plaats. Nu zijn het alleen de familiehoofden, de priesters en de Levieten die zich rond Ezra verzamelen. In kleinere kring wordt de studie van de wet voortgezet. Ze doen een geweldige ontdekking. Ze lezen in de *Thora* over het Loofhuttenfeest. Het feest waarop de Israëlieten moesten terugdenken aan de tocht door de woestijn. Het duurt niet lang, of de gevolgen van deze ontdekking zijn merkbaar in

Jeruzalem. Op de daken, de pleinen, in de tuinen etc. verschijnen de *soek-ka's*, de hutten van taken en blade- ren. Het wordt een groot feest en er is zeer grote blijdschap (vers 18b). Het is feest bij een open Bijbel! Het wetboek is de bron, het middelpunt en de norm van het feest in Jeruzalem.

De voortdurende lust om God te behagen is het teken van de zuiverheid van de opwekking in Jeruzalem. Heeft de prediking van wet en evangelie bij ons ook deze gezegende uitwerking?

**“Ween niet
De blijdschap
des HEEREN,
die is uw sterkte”**

Ezra leest het volk voor uit de Thora. Detail van de grote bronzen menora die tegenover het Knesset-gebouw staat.

Simchat Thora – Vreugde van de Thora

In september viert het joodse volk de najaarsfeesten. Na het Loofhuttenfeest, dat zeven dagen duurt, wordt in Israël op de achtste dag *Simchat Thora* gevierd. Het is een feest dat de aandacht verdient en ons, gelovigen uit de volkeren, zeker iets te zeggen heeft.

De Thora, een bron van vreugde

Het joodse volk is bevoorrecht, zo zegt de apostel Paulus. Het is het volk waaraan bij de berg Sinai "de woorden Gods zijn toevertrouwd" (Rom. 3:2). De ontvangst van de Thora en de opdracht om het onderwijs van God te gehoorzamen, is voor Israël altijd een bron van vreugde geweest.

Het 'juk van de Thora' wordt tot op de dag van vandaag met vreugde gedragen. Geen wonder!

Met de gave van het Woord ontving Israël immers een schat die de volkeren moesten missen.

Israël werd bij Sinai burger van het Rijk van God, vertrouwd met de verbonden der belofte, een volk met verwachting omdat het met God in de wereld mocht leven.

Wij, de volkeren, stonden daar buiten (vgl. Ef. 2:12).

Tegelijk met de gave van de Thora ontving het van de Here het bevel zich over dit geschenk te verheugen. In

Deuteronomium 27:7 lezen we in dat verband: "Ook zult gij ... u verheugen voor het aangezicht van de HERE, uw God."

Israël heeft de Thora met vreugde ontvangen met de woorden "alles wat de

HERE gesproken heeft zullen wij doen en daarnaar zullen wij horen" – nadat, zo vertelt een oud joods verhaal, de volkeren de Thora hadden afgewezen.

In de Psalmen, waar men de gelovige Israëliet in het hart kijkt, heeft Israël van deze vreugde getuigd. Denk aan het loflied op de 'vreugde van de Thora', Psalm 119. Een gelovige uit Israël getuigt in psalm 19:9: "de bevelen des HEREN zijn waarachtig, zij verheugen het hart."

En op *Simchat Thora* wordt aan de opdracht "dient de HERE met vreugde" (Ps. 100:1) op bijzondere wijze gehoor gegeven.

Ter gelegenheid van...

Een feest wordt gevierd ter gelegenheid van iets. Zo gedenkt men in Israël de daden des Heren. De meest fundamentele daad van God is voor Israël de gave van de Thora.

De lezing van de Thora, de vijf boeken van Mozes, vormt het centrale moment van de sabbatochtenddienst in de synagoge. In een cyclus van één jaar wordt heel de Thora voorgelezen. Het gaat hier om het joodse kalenderjaar, waarbij tevens rekening gehouden wordt met schrikkeljaren waarin een extra maand aan het jaar wordt toegevoegd. De Thora is daarom in 54 gedeelten verdeeld.

Ter gelegenheid van de afsluiting van de cyclus wordt het feest van de 'vreugde van de Thora' gevierd.

Het feest wordt in de Thora zelf niet genoemd. Het is in de loop van de joodse geschiedenis door joodse geleerden ingesteld. Zij bepaalden dat 'een feestmaal gehouden moest worden' om het

De bevelen
des HEREN
zijn
waarachtig,
zij
verheugen
het hart

C.J. van den Boogert

beëindigen van de lezing van de Thora te vieren (vgl. Ex. 24:11).

Deze bepaling is uitgegroeid tot een echt feestelijk gebeuren dat elk jaar in Israël op de 22ste van de joodse maand *Tisjri* gevierd wordt. In de verstrooiing vindt de viering een dag later plaats.

De Bruidegom van de Thora en de Bruidegom van het begin

In de synagoge is de gewoonte ontstaan om voor de lezingen uit de Thora een bepaald aantal mannen op te roepen. Zij zijn, nadat ze op 13-jarige leeftijd 'zoon van de Thora' zijn geworden, tot het lezen gerechtigd. In de praktijk neemt nu een geoefend lezer dit voor hen waar, terwijl de opgeroepen zelf een aantal zegenspreuken voor en na de lezing uitspreken.

Met *Simchat Thora* wordt iedere aanwezige opgeroepen om de Thora te lezen en dan niet alleen de volwassenen maar ook de kinderen beneden de 13-jarige leeftijd. Allen dus! Hiermee wordt benadrukt dat de Thora die Mozes Israël gebod te doen, "een erfdeel voor de gemeente van Jakob is" (Deut. 33:4; vgl. Ps. 147:19,20).

Aan het eind van de lezing wordt over de kinderen tevens de zegenspreuk van Jakob over Manasse en Efraïm uitgesproken (Gen. 48:16).

Op *Simchat Thora* worden uit de ark drie rollen gehaald. Nadat alle aanwezigen opgeroepen zijn, wordt ten laatste de man opgeroepen die namens de gehele gemeente het laatste gedeelte van

Deuteronomium zal lezen. Hij wordt de *Chatan Thora*, de Bruidegom van de Thora, genoemd. Hij leest uit de eerste rol.

De lezing begint met de zegen van Mozes, Deut. 33, en sluit af met de dood van Mozes, Deut. 34. De gehele gemeente staat hierbij. De gemeente beantwoordt de lezing met de woorden: 'sterk, sterk, wij worden gesterkt'.

Vervolgens wordt de rol opgeheven, drie

Het opheffen van de Thora-rollen bij Simchat Thora

Simchat Thora – Vreugde van de Thora

Er wordt met
de rollen
in de armen
gedanst

volledige kolommen worden naar de gemeente gericht en naar de vier hoeken van de synagoge gedraaid. Daarmee wordt het gebod nagevolgd: “voor de ogen van geheel Israël”.

Hierna wordt de *Chatan Beresjiet*, de Bruidegom van het begin – meestal een vooraanstaande in de gemeente – opgeroepen. Hij leest Genesis 1 tot 2:4a, het gedeelte waarmee de Thora begint. Hij maakt gebruik van de tweede rol.

Dit gebruik illustreert dat aan de lezing en bestudering van de Thora geen einde komt. Men gaat in nooit aflatende liefde daarmee verder.

Uit de derde rol wordt nu Numeri 29 gelezen, dat het offer voor deze dag beschrijft (zie vers 35).

Processie in een sfeer van uitbundigheid

De viering van *Simchat Thora* gaat met grote uitbundigheid gepaard. Zowel in de avonddienst als in de daaropvolgende morgendienst worden de Thorarollen uit de ark gehaald en wordt met de rollen in de armen rondgedanst.

Om de *Bima*, de verhoging waarop uit de Thorarol wordt gelezen, vinden zeven omgangen (*hakafót*) plaats. Daarbij dragen de gelovigen de rollen in hun armen mee. Tijdens de processie worden gebeden uitgesproken. Ook de kinderen sluiten zich bij de processie aan. In de liberale gemeenten worden ook de vrouwen en eventueel andere aanwezigen daarbij betrokken.

Na de gebeden, die bij elke rondgang worden uitgesproken, zingt en danst de gemeente met de thorarollen. Het gaat bij deze uitbundige vreugde-uitingen om niets anders dan om de erkenning van: “Gij hebt het te zien gekregen,

opdat gij zult weten, dat de HERE de enige God is; er is geen ander behalve Hij” (Deut. 4:35).

Een blinde vlek bij de kerk?

De kerk heeft in haar liturgische jaarorde nooit een dergelijk feest opgenomen. Daar had ze zo haar redenen voor. De hoofdreden is stellig dat de Thora door christenen vooral als *wet* werd gezien, die niet te volbrengen was en geen aanleiding tot vreugde kon geven. De kerk trok dus het Oude Testament in de verdienstensfeer. Op z'n zachtst gezegd is hier te spreken van een blinde vlek bij de kerk.

We zagen reeds dat met name Paulus het voorrecht van de Jood benadrukt heeft. Het joodse volk had alle reden tot vreugde, in tegenstelling tot de andere volken (vgl. Ps. 147:19-20).

De volken zijn pas gaan delen in de vreugde door Jezus Christus. De Thora mag dan ook niet in de eerste plaats gezien worden als een wet, maar als een levensweg die God aan zijn volk wijst. Zo is de Thora een liefdegave van de Here. Het is een weg die Israël uit liefde tot God mag bewandelen en niet om er op verdienstelijke wijze loon voor te ontvangen. Het mag God om niet dienen.

Wij, gelovigen uit de volken, zijn op deze weg geplaatst door Jezus Christus (vgl. Ef. 2:19). Via Hem is het Woord ook aan ons toevertrouwd. Dan is er stellig ook voor ons reden om verheugd te zijn. In Jezus, door wie Jood en heiden “beiden in één Geest toegang hebben tot de Vader” (Ef. 2:18), is er alle reden om de opdracht uit de Thora op te volgen: “Verheugt u, heidenen, met zijn volk”(Deut. 32:43).

De vraag naar de zending

H.M. van der Vegt

De middelste vraag

Bij ons nadenken over de “vragen van het jodendom aan de kerk” volgens Miskotte zijn we aangekomen bij de vierde vraag. Dat is dus de middelste van het rijtje van zeven en ook werkelijk een centrale kwestie. Miskotte verwoordt die joodse vraag zo: Nu “rijst de vraag van het jodendom, welk recht de christenheid, de kerk heeft, om onder de joden zending te drijven?” We weten allemaal, dat we hier roeren aan een vraag, die deputaten steeds beziggehouden heeft, en die ook het beeld van het “Israël-werk” binnen onze kerken voor een belangrijk deel kleurt. Er is in dit blad dikwijls geschreven over de veronderstelde en de werkelijke betekenis van woorden als zending, evangelieverkondiging, ontmoeting en gesprek. De geschiedenis en het belang van de naam van het deputaatschap zijn zo vaak aangehaald, dat ik hier niet uitvoerig daarbij hoef stil te staan.

Gewoon en direct

Laten we eerst eens luisteren naar de joodse vraag. Die is er in dit geval op verschillende manieren. In de vorige artikelen in deze serie is benadrukt, dat het bij het vragen van Israël niet zomaar gaat om vragen naar de weg of naar de tijd, maar dat het een wezenlijk en betekenisvol vragen is. Dat kan bij deze vraag nummer vier nu eens wat gerelativeerd worden – voorlopig, althans. We komen de vraag ook heel gewoon en direct tegen. Ik herinner me dat ook uit de tijd dat

ik in Jeruzalem woonde. Soms werd op verrassende momenten de vraag gesteld, wat ik nu toch eigenlijk kwam doen.

Ik geloof, dat de vraag nog veel vaker niet gesteld wordt, maar wel meespeelt in gesprekken en ontmoetingen. Eens sprak ik met een oudere joodse heer over het werk van Professor Boertien, en hij zei me, dat hij nooit precies geweten had, wat diens opdracht in Jeruzalem geweest was. Hij had daar ook nooit naar gevraagd, want hij had hem zeer gewaardeerd en het was, meende hij, bij mensen van de kerk dan toch vaak maar beter om niet precies te weten, met wat voor organisaties ze alles te maken hadden. Een opmerking als deze maakt in elk geval duidelijk, hoe sterk de vragen leven, vaak zonder dat ze worden uitgesproken – en hoe ze ook de houding van joden bepalen tegenover christenen. De vraag ligt Israël voor op de tong, maar dikwijls beheerst men zich.

De rechtvaardigen uit de heidenen

Daar komt nog iets bij, dat ook een klein stukje kan verklaren van de joodse verwondering over christelijke zending.

Israël heeft zelf zelden geprobeerd, anderen ertoe te bewegen om jood te worden.

Dat heeft natuurlijk te maken met de positie van het joodse volk in de geschiedenis, want het vormde meestal een kleine minderheid. Vaak ston-

In hoeverre
hebben we
ons plan
al klaar,
en waar
zijn we nog
open voor
verrassingen?

“Wat?...
De Here is
mijn herder,
mij ontbreekt
niets!”

De vraag naar de zending

den er strenge straffen op het verbreden van het joodse geloof, en men riskeerde niet alleen voor zichzelf negatieve gevolgen, maar ook voor alle joden in een stad of land.

Maar er is nog een reden voor dit gebrek aan zendingsijver: in het joodse denken is ook plaats voor “rechtvaardigen uit de volkeren”, die dus wel “deel hebben aan de komende wereld” (een beetje eenvoudig, maar toch wel ongeveer te vertalen met ons “behouden worden”) maar niet joods zijn.

Dat betekent niet, dat geloof en levenswandel onbelangrijk zijn. Er zijn duidelijk vastgelegde normen, waaraan zulke rechtvaardige heidenen zich te houden hebben, maar in elk geval is de waarheid breder dan alleen het jodendom. Joods leven is een extra: wie jood is, moet zich houden aan vele geboden, heeft vaak met vervolgingen te maken en hoort bij het bijzondere volk, dat moet leven als een licht voor de heiden-volkeren. Het brengt extra plichten, en dat is niet aantrekkelijk voor de meeste mensen. Daarom hebben dikwijls de rabbijnen het mensen afgeraden, jood te worden.

Moet Israël verdwijnen?

Achter die eerste manier van vragen zit een tweede, niet meer zo direct en eenvoudig, maar met boosheid en verontwaardiging, met negatieve gevoelens van jaren en in zekere zin al eeuwen oud.

Dat klinkt ook wat door in de formulering van Miskotte, wanneer hij schrijft: “waar haalt de kerk het recht vandaan?” Voor ons is dat op het eerste gehoor een rare vraag. Het gaat niet om een recht, maar om een opdracht, en die kunnen we precies aangeven. En verder is er toch het recht op vrij-

heid van godsdienst. Iedereen mag zijn mening uiten en anderen proberen te overtuigen.

Maar bij deze vraag speelt de geschiedenis tussen kerk en Israël, met de pijn, dat het nog altijd maar niet genoeg is, dat men Israël nog altijd bedreigt en kleiner maken wil. Soms wordt er – pijnlijke vergelijking – door joden gesproken over een voortzetting van de “holocaust”, van de grote moord op het joodse volk in de tijd van de tweede wereldoorlog. Zoals de nazi’s toen de joden wilde vernietigen, is dan de redenering, is “de jodenzending” ook een poging, het joodse volk te doen verdwijnen.

Ik schroom wat, dit op te schrijven, omdat ik besef, hoe moeilijk deze gedachtengang te volgen is voor kerkelijke mensen, die bij ‘zending’ denken aan het beste, dat de kerk te bieden heeft. Maar wanneer we willen proberen te begrijpen, waaraan joden denken bij dit begrip, hoort dit er ook bij.

Misverstanden rechtzetten

Op dit punt is wel een en ander op te lossen met een verduidelijking van wat zending nu eigenlijk is.

Gedeeltelijk is het treurig, voor een deel ook een geluk, dat we daarbij kunnen beginnen, de allerverschrikkelijkste vooroordelen uit de weg te ruimen. Geen rechtgeaarde zendeling zal mensen met geld of met andere stoffelijke voordelen tot de doop willen bewegen, maar zoiets moet soms toch nog gezegd worden. Verder en dieper gaat het, uit te leggen dat wij bekering niet zelf in de hand hebben, maar ons alleen in de weg willen stellen van Gods handelen.

Daarbij is de “jodenzending” natuur-

lijk eigenlijk een goed bedoelde poging, recht te doen aan de bijzondere plaats van het joodse volk, hen niet op één lijn te stellen met de eerste de beste heiden. Wat echter bedoeld was als een tegemoetkoming aan joden, werd door hen ervaren als een bijzonder instrument, speciaal vervaardigd om de joden van hun geloof af te brengen.

Verwonderlijk is het, hoe groot soms de angst voor zending is, hoe sterk men de resultaten overdrijft. Dat komt voort uit de poging, de gevaren serieus te nemen, maar soms ook uit een onbewuste angst voor die christenen, die zo lang en zo vaak de bepalende kracht in de maatschappij geweest zijn.

Wat willen we eigenlijk?

We komen de vraag naar de zending ook nog op een derde niveau tegen, en ook daarmee moeten we ons bezig houden.

Met het rechtzetten van misverstanden redeneren we de vraag niet weg: die blijft en is belangrijk voor ons. De diepste vraag is, wat we eigenlijk met onze zending tot Israël willen bereiken. Wanneer we als gezondenen naar Israël gaan, is dat dan om te bekeren, om te spreken, te luisteren, om te ontmoeten rond het levende woord van God?

In hoeverre hebben we ons plan al klaar, en waar zijn we nog open voor verrassingen? Zulke vragen gaan ons te boven, maar we zullen er toch vaak wel een mening over hebben. Israël is in elk geval zeer benieuwd naar onze antwoorden.

De vraag naar het doel van de zending hangt samen met de vraag naar de mensen om wie het gaat. Wat is Israël?

"Zending" in Israël

Wat zegt de bijbel daarover? En wat is in dat licht de betekenis van ons kerkzijn naast Israël, al zo lang? Is een dialoog, een gelijkwaardig gesprek, principieel mogelijk, of is het enkel een zendingsstrategie, waarmee je tegenwoordig verder komt dan met de klassieke benadering? Wat is liefde voor Israël? Moeten we mensen redden van het oordeel, of het volk van God ondersteunen? Anders gezegd: bidt Israël tot dezelfde God, die wij hebben

Wat is
belangrijker,
het
verbindende
of het
scheidende?

De vraag naar de zending

mogen leren kennen als de Vader van de Here Jezus Christus?

Hoe intensiever mensen zich bezig houden met Israël, hoe meer ze dikwijls onder de indruk raken van het geloof en de trouw van het volk, hoe minder ze menen, dat Israël iets mist, dat wij door de zending kunnen aanvullen. Miskotte noemt het voorbeeld van Hermann Cohen, een filosoof uit de 19^e eeuw, niet een typisch voorbeeld van een vrome jood. Toen hij begreep, hoe veel Christenen ervan uitgaan, dat het jodendom een godsdienst is, die haar voltooiing vindt in het christendom, zei hij: "Wat? ... De Here is mijn herder, mij ontbreekt niets!" Een uitspraak, die in zijn eenvoud een wel zeer diepe en brede betekenis heeft.

Het grote schisma

Daarmee is nog geen antwoord gegeven op de vraag naar onze opdracht – en dat wil ik hier ook niet doen. We moeten tot antwoorden komen, en tot een goede en bijbelse manier, die om te zetten in handelen en spreken. Maar dat kost meer tijd dan ik hier en nu heb, en ik wil graag de vraag voluit tot zijn recht laten komen. Daartoe kom ik nog een keer terug op Miskotte, want niet voor niets hebben we hem ons als gids genomen door het moeilijk begaanbare land van de joodse vragen.

Miskotte gebruikte voor de scheiding tussen Kerk en Israël eens het woord 'schisma'. Geen gewoon woord. Het betekent ook scheiding, maar wordt meestal gebruikt in de kerkgeschiedenis voor het uit elkaar gaan van twee kerken. Het bekendst is het schisma tussen de kerken van het oosten en het

westen. Maar daar is een probleem: bij 'schisma' heb je te maken met twee kerken, die eerst één waren en eigenlijk ook één hadden moeten blijven. Het verbindende, het geloof in God en het karakter van Lichaam-van-Christus, is veel sterker dan het onderscheidende. Een schisma is pijnlijk, mag er eigenlijk niet zijn. Wat misschien wel eens goed en nodig is, voor de duidelijkheid, om de goeden van de slechten te scheiden, is een 'scheiding' ... of een 'afscheiding'.

Maar hoe is het nu tussen kerk en Israël? Wat is belangrijker, het verbindende of het scheidende? Kan daar nog van een schisma gesproken worden, of moet je zeggen, dat dat onzin is, en het eenvoudig gaat om twee verschillende godsdiensten, die zo grondig verschillend zijn, dat er over eenheid niet te denken valt? Wat is belangrijker, het verenigende geloof in God, de Schepper van hemel en aarde, of het geloof in Jezus als de Christus, dat ons scheidt van het jodendom? Is de eenheid bepalend van het Oude Testament, de wet en de profeten, die we gemeenschappelijk hebben, of de scheiding door het Nieuwe Testament, dat de kerk wel als Woord van God aanvaardt, en Israël niet? Daar hebben we weer de vraag naar de zending, maar ik een ander jasje. Misschien zou het niet zo slecht zijn, ons daarop eens wat meer te bezinnen. Ik verwacht daar heel verschillende antwoorden, misschien ook wel eens verrassende meningen en consequenties. Het zou kunnen, dat de vragen van Israël, de vragen van God aan ons door Israël, ook hier onze kerkelijke gesprekken tot nieuw leven wekken.

Israël en de Palestijnen

Bespreking van het boek van Willem J. Ouweneel, "Israël en de Palestijnen. Waarheid en misleiding". Uitgegeven door de Heerenveense uitgeverij Barnabas; prijs: 10,95 (ISBN 90-5829-320-3)

H.D. Rietveld

In oktober 2001 was in het programmablade van de EO, Visie, een artikel te lezen dat bestond uit een veertigtal vragen en antwoorden van de hand van dr. W.J. Ouweneel. Daarin probeerde hij op overzichtelijke wijze de complexe situatie inzake de verhouding Israël en de Palestijnen uiteen te zetten en te zoeken naar antwoorden langs Schriftuurlijke lijnen. Inmiddels heeft dr. Ouweneel een uitbreiding en bewerking van dit artikel gegeven in de vorm van dit boekje dat tot 87 pagina's is uitgegroeid.

Helder en nuchter

Ik vind het een helder en nuchter boekje. Ouweneel kiest duidelijk positie en durft meermalen tegen de haren van diegenen in te strijken die uit een irrationele liefde voor Israël geen zweem van kritiek op Israël kunnen verdragen. Het gaat hem om een evenwichtige visie op het conflict in het Midden Oosten en het loslaten van simplistische schema's. Hij erkent dat dat een moeilijke positie is omdat er zoveel aspecten aan deze materie zijn die niet onder- of overgewaardeerd mogen worden. Hij stelt van te voren vast dat hij natuurlijk ook niet het laatste woord over deze zaken geschreven heeft en dat men dit boekje moet beschouwen als een bijdrage aan discussie.

Inmiddels heeft Ouweneel na de verschijning van de artikelen in Visie heel wat reacties op zijn eigen visie gekregen. Daarom meende hij er goed aan te doen die reacties te bundelen en er zakelijk op in te gaan zodat hij nog meer reliëf kon geven aan de oorspronkelijke "veertig vragen over Israël".

Het viel me op hoe emotioneel mensen kunnen reageren en hoe ze daardoor gehinderd worden om goed te luisteren naar wat de ander te zeggen heeft. Wie iets over Israël wil zeggen of schrijven, moet wel rekenen op soms hevige gevoelens die worden aangeroerd! Er wordt inderdaad wel al te gemakkelijk zwart-wit gedacht (God is voor Israël en daarmee uit). Ouweneel wordt meermalen vijandschap jegens Israël verweeten; een aanklacht die hij natuurlijk ontkent en probeert te weerleggen. Hij wil in dit boekje recht doen aan allerlei aspecten en vraagt om een nuchtere beoordeling daarvan door zijn lezers. Dat lijkt me nog altijd de beste insteek. Wat mij betreft is hij in zijn genuanceerde aanpak ook geslaagd.

Schaduwzijden

Ieder die iets zinnigs wil zeggen moet wel rekening houden met historische, nationaal-politieke, internationaal-politieke, volkenrechtelijke, godsdienstig-culturele en bijbelse aspecten die elk een rol spelen. Vanuit de bijbelse gedachte dat je als vriend het feilen van de ander mag aantonen wijst Ouweneel op dingen die vrienden van Israël liever niet willen weten, bijvoorbeeld: dat Israël de Palestijnen in de bezette gebieden onnodig vernedert en dat de gemiddelde Israëli opmerkelijk weinig begrip voor de positie van de Palestijnen aan de dag legt. Of nog pijnlijker: dat Joodse (!) historici hebben aangetoond dat minstens de helft van de na de stichting van de staat Israël vertrokken Palestijnen (ca. 750.000, zowel

Boekbespreking

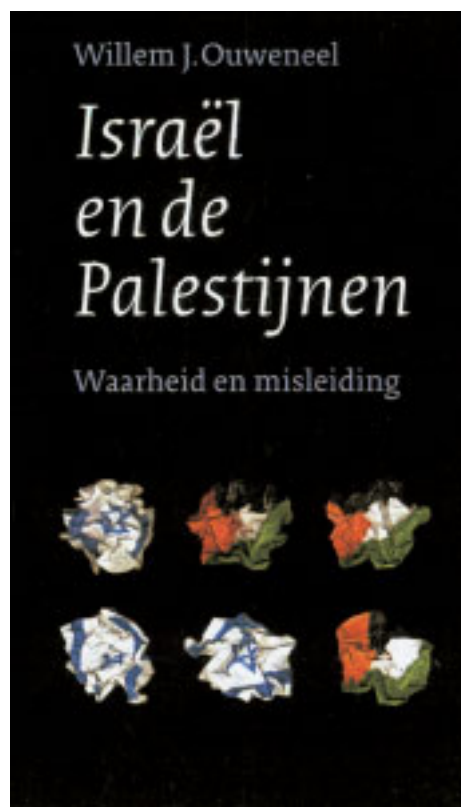
Israël en de Palestijnen

christenen als moslims) op onwettige wijze uit hun woongebieden verdreven werden door de links-zionistische militia en het leger en dit met medeweten, zo niet instemming, van David Ben Goerion. Ook maakte Israël zich schuldig aan het wederrechtelijk toe-eigenen van Palestijnse goederen. Het was evenzo gewone zionistische politiek om Joden te doen verhuizen naar verlaten Arabische woningen in West-Jeruzalem om te verhinderen dat de vluchtelingen daarin zouden terugkeren. De bouw van Joodse nederzettingen op de Westoever en de Golan-hoogvlakte, die begon nadat de Arabieren geen vredesverdrag na de Zesdaagse oorlog wilden, was volkenrechtelijk niet correct, maar politiek wel begrijpelijk. Ouweneel vindt het echter niet terecht dat het seculiere, grotendeels a-religieuze Israël zich voor deze nederzettingenpolitiek af en toe meent te kunnen beroepen op de bijbelse profetieën. En de situatie in de Gaza-strook waar meer dan een miljoen Palestijnen onder vaak mensonterende omstandigheden nauw opeengepakt leven, terwijl een kwart van de ruimte wordt ingenomen door 5.000 Joodse kolonisten is iets waar zelfs rechtse Israëlische politici het hoofd over schudden. Natuurlijk kan daar wel een weerwoord op gegeven worden, maar het blijven toch zaken die een schaduw werpen op het bestaan van de staat Israël en zijn recente historie. En die weer gevolgen hebben voor de toekomst.

Anderzijds onderkent de auteur wel degelijk ook het gevaar van een militante Islam, die in tijden van Arabische zwakheid het sluiten van overeenkomsten met ongelovigen legitimeert om die in andere tijden (van sterkte) te verbreken. Voor iedere Islamiet blijft het onverteerbaar dat er een stuk grondgebied in het Arabische cultuurgebied niet aan Allah gewijd is. Dat is het

godsdienstige element, dat door het seculiere westen vaak niet begrepen wordt.

Ik vond in dit boekje ook meermalen een afwijzing van de houding van instanties die zich eenzijdig pro-Israël opstellen. Zelfs de huidige harde politiek van Sharon mag men in hun optiek niet afvallen of betwijfelen.

Ouweneel zegt dat bepaalde vrienden van Israël de *unfaire* behandeling van de Messiasbelijdende Joden zelden of niet noemen in hun contacten met Israëli's. "En dat terwijl onze *eerste* vrienden in het Heilige Land de Messiasbelijdende Joden en de christen-Palestijnen zouden moeten zijn, en niet de a-religieuze Joden, die zich openbaren als vijanden van de God van Israël!" (p.40). Anderzijds, de zgn. Brits-Israël-beweging, die wil aantonen dat de verloren

tien stammen in de Europese volken zijn terug te vinden, vindt Ouweneel al te fantastisch en absurd om te weerleggen.

Het land – veroveren of ontvangen?

Ouweneel schuwt evenmin pijnlijke bezinningsvragen te stellen, zoals: Mag de huidige Joodse staat wel met een beroep op de Bijbel het land voor zich claimen? Ik liet al zien dat hij het niet terecht vindt (dat denk ik evenzo) dat het ongodsdienstige Israël dat doet. Er moet immers een oprechte naleving van Gods wetten zijn, wil Israël in het land mogen wonen, zo stelt de Tora zelf. Ik citeer nu wat hij op p.47 schrijft:

“Zolang deze bekering en dit geestelijk herstel niet hebben plaatsgevonden, is het volstrekt onbijbels en ongeestelijk om te zeggen dat een grotendeels seculier Israël, dat aan de Here geen boodschap heeft, “aanspraak” zou kunnen maken op zelfs maar het kleinste stukje van het beloofde land.

Tot dusver hebben de Israëli's land *genomen*. Dat is ongetwijfeld onder Gods toelating gebeurd en het is ongetwijfeld een voorbode van de eindtijd, een voor smaak van het grote *geestelijke* herstel dat God later onder Israël zal bewerken door Zijn Geest. Maar pas als dit laatste heeft plaatsgehad, zal God het land – het *hele* land, van de Eufraat tot de Rivier van Egypte- aan Israël *geven*. Ook dan zal Israël geen “aanspraak” maken op het land, maar het land in ootmoed uit Gods genadige hand *ontvangen*”.

Afgedacht van vraagtekens achter de voorgestane bedelingenleer (waarover straks iets meer) ben ik het wel met Ouweneel eens dat het land een gave van God is en geen op eigen initiatief te veroveren gebied dat nu eenmaal op his-

torisch-bijbelse basis voor de Joden bedoeld is. Ook de ultra-orthodoxe Joden huldigen dit standpunt zodat ze grote aarzelingen jegens de staat Israël hebben of die zelfs weigeren te erkennen.

Geen eindtijdspeculaties

Ouweneel houdt vast aan de in zijn kring gangbare bedelingenleer, zoals ik al liet zien. Dat wil zeggen dat hij aan het eind van dit tijdperk een Messiaans vrederijk verwacht, waarin uit het bekeerde overblijfsel van Israël (dat zij er nu maar weinigen) dat uit de Grote Verdrukking (hoofdletters van Ouweneel, pag. 83) komt, een nieuw volk gebouwd zal worden dat weer zo talrijk zal zijn als God in het begin al beloofd heeft. Zelf ben ik van mening dat we de toebrengring van Israël heus niet tot een “eindtijd” hebben te beperken. Volgens het NT is de eindtijd immers al aangebroken nadat Christus ten hemel is gegaan. Deze duurt tot aan Zijn wederkomst. God heeft en houdt bemoeienis met Zijn oude verbondsvolk – daar zijn we het in elk geval over eens. En er mag verwachting voor Israël zijn op grond van Rom. 11:25,26. Ook dat is iets wat we als kerk meer erkennen dan voorheen.

Over het interpreteren van profetische teksten denk ik niet hetzelfde als de auteur. Het komt er inderdaad op aan hoe men zich de zgn. “eindtijd” indenkt. Volgens mij moet men toch voorzichtig zijn om de profetische, vaak oosters-dichterlijke beeldspraak op onze westerse manier al te schematisch-concreet voor te stellen. Evenals men het leven, lijden en sterven van Jezus niet zo gemakkelijk uit de profetische teksten kan halen (alleen achteraf laat het NT (de Heilige Geest) dat ons zien op een

Israël en de Palestijnen

wijze die toch eigensoortig is), moet men ook voorzichtig zijn concrete politieke ontwikkelingen te construeren op het tijdpad van de geschiedenis, die immers alleen God bekend is. We weten met de Schrift in de hand eigenlijk meer niet dan wel wat dit betreft. (De grote lijnen zijn er natuurlijk wel, zoals een toenemende opening van antichristelijke (volken)machten en de confrontatie met de wederkomende Christus.) Overigens laat Ouweneel zich niet verleiden tot fantastische speculaties.

Alleen bovenmenselijk ingrijpen voert uit de impasse

Ik vind het de verdienste van dit boekje dat het de ingewikkelde problematiek zo helder en eenvoudig mogelijk uiteenzet. Het is inderdaad een onontwarbare kluwen! Het moeizame van

het geheel is dat alles met alles samenhangt. Godsdienstige drijfveren en economische belangen, door frustraties gevoed extremisme en onvoorspelbare menselijke factoren spelen ieder een eigen rol. De tegenstelling tussen de westerse (zgn. christelijke) wereld en de islamitische wereld wordt door dit conflict verscherpt. Door politieke beslissingen en militaire acties (oorlogen) in de afgelopen eeuw is er een situatie ontstaan die alleen door bovenmenselijk ingrijpen tot een oplossing is te brengen. Dat is iets wat de lezer van dit werkje als slotsom overhoudt. En dat doet bidden om de komst van de Messias voor Israël en de volken.

Colofon

Commissie van redactie

ds. A. Brons
dr. G.C. den Hertog
ds. H.D. Rietveld
ds. M.W. Vrijhof

Eindredacteur

ds. A. Brons
Zilverschoon 102
8265 HC Kampen
tel.: (038) 33 13 262
e-mail:
a-brons@hetnet.nl

Internetpagina

www.cgk.nl/israel/israël.htm

Administratieadres

Landelijk kerkelijk bureau
van de Chr. Geref. Kerken
Vijftien Morgen 1
3901 HA Veenendaal
Postbus 334
3900 AH Veenendaal
tel. (0318) 58 23 50
fax (0318) 58 23 51
e-mail: lkb@cgk.nl

Penningmeester

H. van Braak
't Melkhuis 24
3902 CW Veenendaal
tel.: (0318) 51 54 27
e-mail:
h.h.van.braak@hccnet.nl
Gironummer 365271,
t.n.v. penningmeester
deputaten Kerk & Israël
CGK te Veenendaal

Voor legaten en schenkingen kunt u contact opnemen met de penningmeester; hij geeft ook gaarne informatie over diverse aan te bevelen projecten.